

BOEKBESPREKINGEN

PAUL DE MONT: VLAMING EN SCHRIJVER TIJDENS HET INTERBELLUM

Rozemie Steyaert en Frédéric Van Waeijenberge (hoofdred.), *Paul De Mont 1895-1950*, Ninove, 1995, 72 p. (ISBN 90-802773-1-2)

te verkrijgen:

1. door storting op rek. nr. 434-0064601-03 van de Werkgroep Abdij Ninove, te 9400 Ninove (prijs 540 fr. -verzendingskosten inb.)
2. op het Oud-Stadhuis te Ninove, Dienst Informatie en Toerisme, Oudstrijdersplein 6, 9400 Ninove, tel. 054/33.78.54 (prijs 475 fr. afgehaald)

Elkeen wie een beetje vertrouwd is met de Vlaamse theaterhistoriografie weet hoe bedroevend weinig aandacht tot op heden aan de periode tussen beide wereldoorlogen is besteed. Elke poging om deze lacune dan toch enigszins op te vullen verdient bijgevolg onmiddellijk onze aandacht, te meer daar *Paul De Mont 1895-1950*, verschenen naar aanleiding van de honderdste verjaardag van de geboorte van deze auteur, ook op zichzelf een brok boeiende lectuur biedt.

Paul De Mont, omwille van zijn politieke verleden een controversieel figuur, was in de eerste plaats Vlaming, katholiek, auteur en journalist en vooral deze facetten van zijn persoonlijkheid zijn het die aan bod komen in de zeer degelijke levensschets van Jozef Van der Speeten en Jos De Mont. Paul De Mont, neef van Pol De Mont, dichter en een van de belangrijkste Tachtigers in Vlaanderen, werd geboren in Ninove in 1895. Op een klassieke humaniora in het Sint-Jozefscollege in Aalst volgde een studie aan de Leuvense universiteit, die echter al snel door de eerste wereldoorlog werd onderbroken. De Mont, die aanstonds dienst nam in het Belgische leger als vrijwilliger, werd in oktober 1917 zwaar verminkt. Zijn huwelijk in 1919 met een française en zijn benoeming in 1921 tot stadsontvanger in zijn geboortestad, gaven hem ruimte tot het schrijven van talrijke toneelstukken, die in de belangrijkste Vlaamse schouwburgen en door het Vlaamse Volkstoneel zouden worden gecreëerd en lieten hem toe een intense journalistieke activiteit te ontwikkelen, o.m. als hoofdredacteur van *Het Algemene Nieuws*, de culturele bijdrage in het invloedrijke blad *Sportwereld* van Karel Van Wijnendaele. Om te bewijzen dat een unitair België met gelijke rechten en plichten voor Vlamingen wel degelijk tot

de mogelijkheden behoorde, liet De Mont zich in 1936 tot senator voor Rex coöpteren, een politiek avontuur waaruit hij zich in 1939 ontgoocheld zou terugtrekken. Vond hij kort na de tweede wereldoorlog zijn literaire adem terug, zijn dood in 1950 maakte een voortijdig einde aan een rijkgevoeld leven.

Aan het werk van Paul De Mont als toneelauteur wordt aandacht besteed door Koen Maegherman, die achtereenvolgens de belangrijkste van zijn stukken analyseert. Paul De Mont, die een tijdgenoot was van Anton Van de Velde en vriend van 'wonderkind' Willem Putman, geldt als een van de belangrijkste figuren uit het expressionistisch getinte toneelrenouveau van de jaren twintig, waarin een totale breuk met het verleden gepaard ging met een geloof in de sociale rol van het toneel. Zijn grote doorbraak kwam er met *Nuances* (1925), dat niet alleen zeer sterk tegen de oorlog was gericht, maar ook wat de compositie betreft, uitermate vernieuwend was. Knappe dialogen zouden zowat het handelsmerk worden van De Mont en zijn virtuositeit op dit vlak bereikte een eerste hoogtepunt in *Reinaert de Vos*, een moderne transpositie van het bekende dierenepos, waaruit opnieuw zijn maatschappelijke betrokkenheid blijkt. Andere hoogtepunten zoals *Smidje Smeë*, *Télescope*, *Het Geding van Onze Heer* en *Artevelde's Val* laten overduidelijk zien dat De Mont een ten onrechte wat naar de achtergrond verwezen figuur is, wiens werk een vergelijking met het hedendaagse repertoire perfect kan doorstaan.

Fascinerend is het hoofdstuk waarin Frédéric Van Waeijenberge en Rozemie Steyaert dieper ingaan op de activiteiten van De Mont als politicus en journalist. Pacifisme en antimilitarisme zijn zowat de constante in zijn werk, waarin hij zich eveneens opwerpt als een verdediger van de democratie en van de Vlaamse eisen. Kan men zich terecht afvragen wat een oorlogsinvalide bewoog zich na de voor extreem rechts erg geslaagde verkiezingen van 1936 als senator voor Rex te laten coöpteren, een tipje van de sluier wordt wellicht opgelicht als men bedenkt dat wat hem dreef een streven was bij te dragen tot een frontvorming van conservatief-katholieke krachten. Toen het mee door hem gerealiseerde akkoord tussen Rex en het V.N.V. niet lang stand hield en de meer radicale figuren in Rex de bovenhand begonnen te krijgen, brak hij begin 1939 dan ook met de partij, waarna hij zich tijdens de oorlogsjaren ver van elke politieke activiteit hield.

Jaak Peersman tenslotte staat nog even stil bij het belang van De Mont als lokaal figuur.

Paul De Mont 1895-1950 is een erg verzorgde, vlot leesbare monografie, die niet alleen licht werpt op de auteur en zijn werk, maar ook op de tijd waarin hij leefde en op die manier een beeld geeft van de problemen waarmee een katholiek en Vlaams

intellectueel tijdens het interbellum werd geconfronteerd. Een boek ook, dat laat zien hoe in die tijd, meer dan in welke andere, een nauw verband bestond tussen schrijverschap en engagement in de Vlaamse ontvoogdingsstrijd, wat elk auteur meteen ook tot een maatschappelijk figuur maakte. Een uitnodiging bieden tot verdere studie is een van de doelstellingen die de samenstellers bij de aanvang hebben geformuleerd en elkeen die dit boek ter hand neemt kan niet anders dan besluiten dat ze hierin met glans zijn geslaagd.

Annick POPPE